

Den første sag på dagsordenen var:

Fremsættelse af lovforslag.

Formanden: Jeg giver ordet til det ærede medlem hr. Lars P. Jensen, for at han kan fremsætte et tidligere anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forlagsstillerne (Lars P. Jensen): Det forslag til en ny prislov, som hermed fremsættes, bryder på adskillige vigtige områder med de principper, der hidtil har ligget til grund for prislovgivningen her i landet. Forslagsstillerne har overvejet, hvorvidt forslaget skulle fremsættes som en ændring til det prislovforslag, der må ventes fra handelsministeren i nær fremtid, men under hensyntagen til de nydannelser, det her forelagte forslag indeholder, har man fundet det rimeligst at forelægge forslaget på den måde, det nu sker.

Den nugældende prislov stammer tilbage fra prisaftaleloven af 1937 og er så — under og efter krigen — blevet udbygget med en række ekstraordinære bestemmelser, hvoraf visse igen senere er ophævet eller afsvækket. Som forholdene har ligget, har det været naturligt at gå frem på denne måde, men følgen er forståeligt nok blevet, at den nugældende lov vanskeligt kan betegnes som en helstøbt lov. En mere gennemgribende revision har i de senere år trængt sig mere og mere på.

Det centrale punkt i en prislov er fastlægnings af, under hvilke betingelser myndighederne kan eller bør gribe ind i prisdannelsen.

I den nugældende lov hedder det, at såfremt konkurrencen er tilstrækkelig virksom til at sikre en fri prisdannelse, kan myndighederne ikke gribe ind. Denne bestemmelse kan lyde meget rimelig, men hvad vil det egentlig sige, at der er fri prisdannelse? Skal man her lægge vægt på visse mere formelle kriterier som prisaftaler mellem de erhvervsdrivende og vareknaphed, eller skal man se på realiteterne, det vil sige, om produktionsomkostninger og avancer tvinges så langt ned, som det er muligt.

Umiddelbart er der måske nogen, der har svært ved at se, at der her ligger et problem. Det må da være åbenbart, at konkurrence og fri prisdannelse alene kan bedømmes efter, hvorvidt produktion og omsætning finder sted på en hensigtsmæssig vis, og hvorvidt der kun er en beskedent margin for avancer. Alligevel er her et problem, og det i henhold til prisloven nedsatte prisankenævnet har for nogle måneder

— siden — i forbindelse med en kendelse — fremhævet, at der består en uoverensstemmelse mellem de her omtalte bestemmelser i den gældende lov og det af rigsdagen ved flere lejligheder udtalte ønske om, at der over en bred front gribes ind mod stigende avancer.

I det forelagte lovforslag er det i § 12 præciseret, at det påhviler priskontrolrådet at gribe ind overfor priser, avancer og forretningsbetingelser, der stiller forbrugere ringere, end tilfældet ville være under fri konkurrence mellem hensigtsmæssigt arbejdende virksomheder, og det fastslås derefter — og det er det afgørende —, at der ved afvejelsen af, om indgreb bør finde sted, skal lægges vægt på, om virksomhederne enten opnår dækning for omkostninger, der ikke kan anses for nødvendige ved hensigtsmæssig produktion og omsætning, eller avancer, der ligger udover, hvad der forekommer påkrævet, eller indkomster, der står i misforhold til den ydede indsats.

Der er her lagt vægt på det reelle — ikke på det formelle. Det er naturligvis også det reelle, der interesserer forbrugere. Til syvende og sidst er det ikke særligt afgørende, om begrænsninger i konkurrencen f. eks. skyldes, at vareforsyningen ikke er tilstrækkelig på grund af valutavanskeligheder og øget international oprustning, eller skyldes monopoler og pris-aftaler, eller at der indenfor visse erhverv lægges mere vægt på service og reklame end på nedsættelse af priserne, eller en vis prisstivhed, således at der etableres så mange virksomheder, at omkostningsniveauet bliver højt. Det centrale problem er, om konkurrencen er tilstrækkelig til at bringe produktionsomkostningerne ned og sikre, at priserne ikke ligger for meget over omkostningerne.

Hvorvidt det vil være muligt i fremtiden at få genoprettet en konkurrence, der vil være tilstrækkelig til at beskytte forbrugere mod for høje priser og avancer, kan ikke afgøres i dag. Vi har lov til at håbe, men i samme åndedræt må det fastslås, at det i alt fald vil være en forudsætning, at man fra lovgivningsmagtens side griber ind mod adskillige af de begrænsninger i konkurrencen, der består i dag. Hertil kommer — hvad der er afgørende —, at indtil videre er det helt nødvendigt ad lovgivningens vej at beskytte forbrugere mod økonomisk udnyttelse af begrænsningerne i den fri konkurrence.

Som det fremgår af det allerede omtalte, indeholder det forelagte lovforslag nye bestemmelser for, når priskontrolrådet bør